

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра медико-біологічних основ спорту та фізкультурно-спортивної реабілітації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Котляр Ю.В.

«__» _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДОЛІКАРСЬКА ДОПОМОГА У НЕВІДКЛАДНИХ СТАНАХ

Спеціальність 017 «Фізична культура і спорт»

Спеціальність 014.11. Середня освіта (Фізична культура)

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

Декан факультету

Начальник НМВ

Біла А. А.

Гетманцев С.В

Жигadlo Г. Б.

Довгань Н. Ю.

Жигadlo Г. Б.

Довгань Н. Ю.

Тупеев Ю.В.

Шкірчак С. І.

Розділ 1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Долікарська допомога у невідкладних станах	
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка	
Спеціальність	017 «Фізична культура і спорт» 014.11. Середня освіта (Фізична культура)	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Фізична культура і спорт 014.11. Середня освіта (Фізична культура)	
Рівень вищої освіти	Бакалавр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	2	
Навчальний рік	2023-2024	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	3	-
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	15	
	15	
	60	
Відсоток аудиторного навантаження	33 %	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	-	
Форма підсумкового контролю	залік	

Розділ 2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Долікарська допомога у невідкладних станах» є засвоєння студентами базових теоретичних положень долікарської допомоги, оволодіння практичними навичками надання невідкладної допомоги потерпілим на місці події, дорогою до лікарні чи до прибуття лікаря.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є такі:

- виховання у студентів культури здоров'я як частини загальнолюдської культури, що забезпечує високий рівень якості життя людини;
- навчання знанням про причини, ознаки, заходи та методів надання першої долікарської допомоги при травмах та невідкладних станах;
- правилам безпечної поведінки у різних небезпечних ситуаціях природного техногенного та соціального характеру.

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на **формування компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01	Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК04	Здатність працювати в команді.
	ЗК05	Здатність планувати та управляти часом.
	ЗК08	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
	ЗК 09	Навички міжособистісної взаємодії.
	ЗК 10	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК 11	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
	ЗК 12	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК 04	Здатність визначати заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації та форми адаптивного спорту для осіб, що їх потребують.
	СК 05	Здатність зміцнювати здоров'я людини шляхом використання рухової активності, раціонального харчування та інших чинників здорового способу життя.
	СК 07	Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини під час занять фізичною культурою та спортом.
	СК 09	Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

Передумови вивчення дисципліни: засвоєння дисциплін «Анатомія», «Фізіологія людини», «Біохімія», «Гігієна та основи екології».

В результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- завдання і загальні принципи надання першої долікарської допомоги в разі нещасних випадків і гострих станів;
- основні клінічні прояви захворювань внутрішніх органів, основні заходи профілактики;
- види пов'язок та правила їх накладання;
- види ушкоджень тканин, кісток, суглобів; клінічні прояви, профілактики травматичного шоку;
- види іммобілізації, способи й види транспортування потерпілих залежно від локалізації і характеру ушкоджень;

- види ран і кровотеч, принципи їх виникнення, ознаки, принципи зупинки кровотеч різними способами, можливі ускладнення;

- першу долікарську допомогу при опіках та відмороженнях;

- клінічні прояви нещасних випадків, отруєнь, гострих захворювань.

має вміти:

- обробляти рани;

- проводити тимчасову зупинку кровотечі;

- проводити транспортну іммобілізацію кінцівок при переломах та вивихах;

- транспортувати потерпілих та тяжкохворих;

- накладати пов'язки на різні ділянки тіла;

- проводити штучну вентиляцію легень, закритий масаж серця, промивання шлунку;

- надання першої долікарської допомоги в разі знепритомніння, колапсу, шоку, опіків і відморожень, ураження електричним струмом, утоплення, отруєння, укусів тваринами та комахами, перегрівання та переохолодження організму.

Відповідно до освітньої програми очікувані **результати навчання** включають вміння:

ПРН 04	Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне та самокритичне мислення.
ПРН 05	Засвоювати нову фахову інформацію, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.
ПРН 09	Демонструвати готовність до зміцнення особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та інших чинників здорового способу життя, проведення роз'яснювальної роботи серед різних груп населення.
ПРН 14	Застосовувати у професійній діяльності знання анатомічних, фізіологічних, біохімічних, біомеханічних та гігієнічних аспектів занять фізичною культурою і спортом.
ПРН 16	Надавати долікарську медичну допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі людини.
ПРН 20	Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

№ з/п	Назви розділів та тем	За формами занять, годин		
		Аудиторні		Самостійна робота
		Лекції	Практичні (семінарські)	
1.	Тема 1. Вступ	2	-	6
2.	Тема 2. Долікарська допомога у спортивній галузі. Загальна характеристика спортивних травм.	-	2	6
3.	Тема 3. Організація долікарської допомоги при катастрофах.	2	-	6
4.	Тема 4. Долікарська допомога при передчасних пологах.	-	2	6
5.	Тема 5. Долікарська допомога при невідкладних серцево-судинних станах	2	2	8
6.	Тема 6. Долікарська допомога при кровотечі та крововтраті, при ранах та шоці	2	2	6
7.	Тема 7. Долікарська допомога при порушенні функції дихання	2	2	6
8.	Тема 8. Долікарська допомога при травмах опорно-рухового апарату	2	2	6
9.	Тема 9. Долікарська допомога при невідкладних станах різного походження	2	2	8
10.	Контрольна робота	1	1	2
Всього за курсом		15	15	60

Розділ 4. Зміст навчальної дисципліни

4.1 План лекцій

№ лекції	Кількість годин	Ключові питання, які розглядаються
Лекція № 1	2	Тема 1. Вступ. 1. Поняття «перша долікарська допомога» та «невідкладний стан». 2. Загальне вчення про хворобу. 3. Принципи надання першої допомоги. 4. Медикаменти і засоби для надання першої допомоги. 5. Десмургія.
Лекція № 2	2	Тема 2. Організація долікарської допомоги при катастрофах. 1. Характеристика надзвичайних ситуацій. 2. Загальні принципи надання долікарської допомоги. 3. Правовий аспект надання долікарської допомоги.
Лекція № 3	2	Тема 3. Долікарська допомога при невідкладних серцево-судинних станах 1. Особливості системи кровообігу. 2. Послідовність невідкладної допомоги при зупинці серця.
Лекція № 4	2	Тема 4. Долікарська допомога при кровотечі та крововтраті, при ранах та шоці 1. Алгоритм допомоги постраждалим під час кровотечі та крововтраті. 2. Техніка надання допомоги при відкритих ушкодженнях м'яких тканин – ранах.
Лекція № 5	2	Тема 5. Долікарська допомога при порушенні функції дихання 1. Механізм системи дихання. 2. Причини порушення прохідності дихальних шляхів. 3. Надання долікарської допомоги при задусі.
Лекція № 6	2	Тема 6. Долікарська допомога при травмах опорно-рухового апарату 1. Анатомо-фізіологічні особливості опорно-рухового апарату. 2. Долікарська допомога при травмах опорно-рухового апарату. 3. Основні форми черепно-мозкової та хребетно-спинномозкової травм. 4. Долікарська допомога при травмах голови та хребта.
Лекція № 7	2	Тема 7. Долікарська допомога при невідкладних станах різного походження 1. Характеристика і класифікація синдрому тривалого стиснення. 2. Діагностика невідкладних станів при цукровому діабеті, епілептичному нападі, електротравмі, утопленні та долікарська допомога при них. 3. Надання допомоги при термічних ураженнях, відмороженні та замерзанні. 4. Загальні ознаки та симптоми гострих захворювань та отруєння, долікарська допомога при них. 5. Надання першої медичної допомоги в умовах бойових дій (в секторі обстрілу).

	1	Контрольна робота
	15	

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№ семінару	Кількість годин	Ключові питання, які розглядаються
Семінар № 1	2	Тема 1. <i>Долікарська допомога у спортивній галузі. Загальна характеристика спортивних травм.</i> Необхідність знання алгоритмів надання долікарської допомоги у спорті. Фактори, що сприяють отриманню травми. Вікові особливості перебігу травматичної хвороби. Особливості спортивного травматизму. Різновиди травмувань: відкриті та закриті переломи кісток, вивихи, розтягнення зв'язок, розрив зв'язок, забій. Долікарська допомога при травмуваннях. Долікарська допомога при травмах голови, ший, хребта, грудної клітини, кінцівок. Поняття політравматизму.
Семінар № 2	2	Тема 2. <i>Долікарська допомога при передчасних пологах</i> Ознаки та симптоми. Перша допомога під час пологів.
Семінар № 3	2	Тема 3. <i>Невідкладні стани серцево-судинної системи та долікарська допомога при них.</i> Поняття про «спортивне серце», його ознаки. Стенокардія, інфаркт міокарду – прояви ішемічної хвороби серця, долікарська допомога при інфаркті міокарду. Гіпертонічний криз як прояв патологічного стану судинної системи, допомога при гіпертонічному кризі. Гостра серцево-судинна недостатність, непритомність, колапс – перша долікарська допомога при них.
Семінар № 4	2	Тема 4. <i>Кровотечі, їх види і методи тимчасової зупинки кровотеч.</i> Внутрішні та зовнішні кровотечі, небезпека кровотеч. Артеріальна, венозна та капілярна кровотеча – ознаки, різниця між ними. Методи зупинки зовнішніх кровотеч. Особливості крововтрати у дітей. Загальна характеристика внутрішніх кровотеч та перша допомога при кровотечі з кишково-шлункового тракту, легеневої системи, сечовидільної системи. Симптоми при внутрішніх та прихованих формах кровотечі, перша невідкладна допомога. Зміни, які трапляються у організмі людини при гострій крововтраті. Поняття про остаточну зупинку кровотечі. Шляхи проникнення збудників запального процесу до рани, поняття про асептику та антисептику.
Семінар № 5	2	Тема 5. <i>Невідкладні стани дихальної системи та долікарська допомога при них.</i> Послідовність надання долікарської допомоги при розладах дихальної системи. набряк легень – причини, ознаки та долікарська допомога. Приступ бронхіальної астми як невідкладний стан та долікарська допомога при ньому. Асфіксія: класифікація та принципи надання долікарської допомоги. Штучне дихання: алгоритм проведення штучного дихання, способи. Серцево-легенева реанімація: загальні принципи та умови.
Семінар № 6	2	Тема 6. <i>Долікарська допомога при травмах опорно-рухового апарату.</i>

		Класифікація травматичних ушкоджень опорно-рухової системи. Перша допомога при ударах, розтягненнях і вивихах. Класифікація і загальна характеристика переломів. Принципи першої допомоги при переломах.
Семинар № 7	2	Тема 7. Додікарська допомога при невідкладних станах різного походження. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на інсульт. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при судомах (епілепсії). Отруєння: отруєння загального характеру, отруєння лугами, отруєння окисом вуглецю. Утоплення. Надання першої медичної допомоги в умовах бойових дій. Термічні впливи: переохолодження, відмороження, перегрівання, термічні опіки, хімічні опіки.
	1	Контрольна робота
	15	

4.3. Завдання для самостійної роботи.

Написати реферат на тему «Додікарська допомога при _____ (студент має обрати невідкладний стан / хворобу / порушення в організмі)» згідно зазначених вимог.

Вимоги до реферативної роботи:

Вимоги: 1 стр. титульний лист; 2 лист – план і після нього – текст. Обсяг роботи має складати – 10-15 сторінок. До загального обсягу роботи не входять додатки, глосарій, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації. Робота має бути акуратно написана від руки або надрукована з дотриманням стилістичних і граматичних норм. У тексті обов'язково повинні бути посилання на літературу та інші джерела, що використовувалися при підготовці роботи.

Текст індивідуальної роботи викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А-4(210 x 297).

Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання - “За шириною”; міжрядковий інтервал “Полуторний” (1,5 Lines); абзацний відступ – п’ять знаків (1,25 см); верхнє і нижнє поле – 2 см., ліве – 3 см, праве – 1 см. Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п’яти знакам (1,25 см). Інтервал між абзацами – «0пт».

Скорочення слів та словосполучень мають відповідати чинним стандартам з бібліотечної та видавничої справи (наприклад: Міністерство внутрішніх справ України (далі – МВС)).

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, як правило, розміщують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п’яти знакам (стандартний відступ, визначений текстовими редакторами на ПК).

Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Переніс слів у заголовках розділів слід уникати. Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом, при друкованому виготовленні письмової роботи, повинна становити не менше двох рядків.

Нумерація сторінок має бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки чи рисок. Титульний аркуш(додається) включається до загальної нумерації сторінок письмової роботи, але номер сторінки на титульному аркуші, як правило, не проставляють. Розділи слід нумерувати також арабськими цифрами.

При використанні літературних джерел в тексті письмової роботи можуть бути два варіанти посилань на них. Перший – це посторінкові посилання (виноски): коли на сторінці цитується джерело, то внизу цієї сторінки під основним текстом наводиться бібліографічний опис літературного джерела і вказується сторінка. Другий – коли в разі посилання на літературне джерело у квадратних дужках вказується його порядковий номер у списку літератури та конкретна сторінка, наводиться цитата, точні цифри, дані, наприклад [3, с. 17] та [3].

Ілюстративний матеріал – малюнки, графіки, схеми тощо слід розміщувати безпосередньо після першого посилання на нього в тексті. Якщо графік, схема, таблиця не поміщається на сторінці, де є посилання, їх подають на наступній сторінці. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Навчально-методичний матеріал: конспекти лекцій та практичних занять.

Мережа Інтернет: доступ до сайтів університетів та інших сайтів, що необхідні для навчального процесу

Обладнання: ноутбук, мультимедійний проектор

Розділ 5. Підсумковий контроль

5.1. Питання для підготовки до заліку

1. Поняття «перша долікарська допомога» та «невідкладний стан». Загальне вчення про хворобу.
2. Загальні положення про надання першої допомоги.
3. Медикаменти і засоби для надання першої допомоги.
4. Характеристика надзвичайних ситуацій.
5. Загальні принципи надання долікарської допомоги.
6. Правовий аспект надання долікарської допомоги.
7. Послідовність невідкладної допомоги при зупинці серця.
8. Алгоритм допомоги постраждалим під час кровотечі та крововтраті.
9. Техніка надання допомоги при відкритих ушкодженнях м'яких тканин – ранах.
10. Надання долікарської допомоги при задусі.
11. Долікарська допомога при травмах опорно-рухового апарату.
12. Долікарська допомога при травмах голови та хребта.
13. Долікарська допомога при цукровому діабеті
14. Долікарська допомога при епілептичному нападі
15. Долікарська допомога при електротравмі
16. Долікарська допомога при утопленні
17. Надання допомоги при термічних ураженнях, відмороженні та замерзанні.
18. Надання першої медичної допомоги в умовах бойових дій
19. Необхідність знання алгоритмів надання долікарської допомоги у спорті.
20. Особливості спортивного травматизму.
21. Долікарська допомога при травмуваннях.
22. Долікарська допомога при травмах голови, шиї, хребта, грудної клітини, кінцівок.
23. Перша допомога при закритих та відкритих травмах.
24. Визначення термінів «пов'язка» та «перев'язка». Види та вимоги до перев'язувального матеріалу.
25. Загальні правила бинтування. Типи бинтових пов'язок.
26. Методи і техніка накладення пов'язок на голову та грудну клітину.
27. Методи і техніка накладення пов'язок на ділянку живота і тазу, верхню та нижню кінцівки.
28. Методи і техніка накладення пов'язок на ділянку верхньої та нижньої кінцівки.
29. Імобілізація постраждалих під час транспортування. Основні правила транспортної імобілізації, накладання імобілізуючих шин при ударах, пораненнях, переломах різної локалізації.

30. Ознаки та симптоми. Перша допомога під час пологів.
31. Долікарська допомога при інфаркті міокарду.
32. Гіпертонічний криз як прояв патологічного стану судинної системи, допомога при гіпертонічному кризі.
33. Гостра серцево-судинна недостатність, непритомність, колапс – перша долікарська допомога при них.
34. Загальна характеристика внутрішніх кровотеч та перша допомога при кровотечі з кишково-шлункового тракту.
35. Загальна характеристика внутрішніх кровотеч та перша допомога при кровотечі з легеневої системи.
36. Загальна характеристика внутрішніх кровотеч та перша допомога при кровотечі з сечовидільної системи.
37. Симптоми при внутрішніх та прихованих формах кровотечі, перша невідкладна допомога.
38. Шляхи проникнення збудників запального процесу до рани, поняття про асептику та антисептику.
39. Послідовність надання долікарської допомоги при розладах дихальної системи.
40. набряк легень – причини, ознаки та долікарська допомога.
41. Приступ бронхіальної астми як невідкладний стан та долікарська допомога при ньому.
42. Асфіксія: класифікація та принципи надання долікарської допомоги.
43. Штучне дихання: алгоритм проведення штучного дихання, способи.
44. Серцево-легенева реанімація: загальні принципи та умови.
45. Долікарська допомога при травмах опорно-рухового апарату.
46. Перша допомога при ударах, розтягненнях і вивихах.
47. Принципи першої допомоги при переломах.
48. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при підозрі на інсульт.
49. Порядок надання домедичної допомоги постраждалим при судомах (епілепсії).
50. Долікарська допомога при переохолодженні.
51. Долікарська допомога при відмороженні.
52. Долікарська допомога при перегріванні.
53. Долікарська допомога при термічних опіках.
54. Долікарська допомога при хімічних опіках.
55. Долікарська допомога при отруєнні загального характеру.
56. Долікарська допомога при отруєнні лугами.
57. Долікарська допомога при отруєнні окисом вуглецю.
58. Долікарська допомога при утопленні.
59. Надання першої медичної допомоги в умовах бойових дій.
60. Зовнішній (непрямий) масаж серця.

5.3. Зразок «нульового» варіанту залікового білету

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ № 0

Чорноморський національний університет ім. П. Могили

Рівень вищої освіти – бакалавр

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність 017 Фізична культура і спорт

014.11. Середня освіта (Фізична культура)

Навчальна дисципліна

Долікарська допомога у невідкладних станах

Варіант №0

1. Шляхи проникнення збудників запального процесу до рани, поняття про асептику та антисептику.
2. Послідовність надання долікарської допомоги при розладах дихальної системи.

Схвалено на засідання кафедри медико-біологічних основ спорту та фізичної реабілітації

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____

Екзаменатор _____

За повну розгорнуту відповідь на заліку за одне питання студент отримує 15 балів:
11-15 балів: глибоке засвоєння програмного матеріалу; повна відповідь на питання;
7-10 балів: повне засвоєння програмного матеріалу і вміння орієнтуватися в новому; змістовні відповіді на запитання;

4-6 балів: часткове, неповне висвітлення змісту питання; неточність при відповіді; е розуміння основних положень матеріалу.

0-3 бали: за не опанування значної частини програмного матеріалу; незнання теорії основних питань і термінів;

Максимальна кількість балів за іспит становить 30 балів.

Розділ 6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

6.1. Система оцінювання роботи студентів

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань студентів на заліку згідно розкладу сесії.

У відповідності до положення про систему рейтингової оцінки знань студентів при вивченні дисципліни «Долікарська допомога у невідкладних станах» застосовується наступна система оцінювання роботи студентів.

IV семестр

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1.	Виконання практичних робіт на групових заняттях 7 занять по 6 балів	7 x 6 = 42	Протягом семестру
2.	Реферат	18	Протягом семестру
3.	Контрольна робота (тестування)	10	Кінець семестру
4.	Залік	30	Заліково-екзаменаційна сесія
	Всього	100	

6.2. Критерії оцінювання

6.2.1. Виконання практичних робіт на групових заняттях – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацювати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка роботу на семінарському занятті – 6 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 6 балів ставиться у випадку:

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

Оцінка 4-5 балів ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- при виконанні тестових завдань припускається декілька помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

Оцінка 2-3 бали ставиться в такому випадку:

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- при виконанні тестових завдань припускається помилок до 50%.
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

Оцінка 0-1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.
- при виконанні тестових завдань припускається помилок більше 50%.

6.2.2. Написання тематичних рефератів

Тема та вимоги до написання рефератів зазначено у п. 4.3. Написання 1 тематичного реферату оцінюється у 18 балів.

Написання та захист реферату

18 балів (відмінно)	Запропонована студентом робота викладена в обсязі, що вимагається, оформлена грамотно, спирається на базовий теоретичний і практичний матеріал, містить нову, нетрадиційну інформацію з даного питання і пропозиції щодо її практичного застосування.
13-17 балів (добре)	Запропонована студентом робота викладена в обсязі, що вимагається, оформлена грамотно, спирається переважно на базовий теоретичний і практичний матеріал, містить фрагменти нової, нетрадиційної інформації.
8-12 балів (добре)	Запропонована студентом робота викладена в необхідному обсязі, оформлена грамотно, включає базовий теоретичний та практичний вихід, але містить певні недоліки у висвітленні питання, яке досліджувалось.
3-7 бали (задовільно)	Робота містить базовий теоретичний та практичний матеріал, але не має практичного виходу. Виклад матеріалу неточний, присутні недоліки у висвітленні теми.
1-2 бали (задовільно)	Робота містить базовий теоретичний та практичний матеріал, але тема розкрита неповністю. Виклад матеріалу неточний, присутні недоліки у висвітленні теми. Обсяг запропонованої роботи не відповідає вимогам.
0 (незадовільно)	Робота не виконана.

6.2.3. Контрольна робота (тестова форма)

Тест складається з 20 питань. Кожне питання оцінюється в 0,5 балів. Студент на контрольній роботі отримує 10 балів.

Приклад тесту

1. У разі носової кровотечі

- а) голову закидають назад; б) голову наклоняють вперед, кладуть на перенісся холод; в) кладуть у ліжко

2. У якому положенні треба транспортувати непритомного постраждалого? а) напівсидячи з поверненою набік головою; б) лежачи на животі із зігнутою рукою, підкладеною під чоло; в) лежачи з підкладеним під голову валиком з одягу.
3. За якими ознаками роблять висновок щодо ступеня тяжкості внутрішньої кровотечі?
а) стан свідомості, колір шкіряних покривів, рівень артеріального тиску;
б) показники пульсу, підвищення температури тіла, судоми;
в) різкий біль, поява припухлості, втрата свідомості.
4. Якщо послаблюєте джгут, записку:
а) можна не замінювати; б) можна не вкладати; в) потрібно доповнити.
5. Чиста рана:
а) колота; б) рвана; в) різана; г) операційна.
6. Допомога в разі укусу павуків:
а) холод на місце укусу, знеболювальне, госпіталізація;
б) обробка місця укусу;
в) змастити місце укусу лужним розчином;
г) змастити жиром.
7. Як зупинити рясну венозну кровотечу?
а) накласти джгута; б) накласти пов'язку, що давить; в) обробити рану спиртом і закрити стерильною серветкою; г) продезинфікувати спиртом і обробити йодом;
8. Якщо при пораненні кров тече безперервним струменем. Це кровотеча:
а) Паренхіматозна; б) Венозна; в) Капілярна; г) Артеріальна.
9. Артеріальна кровотеча виникає при:
а) пошкодженні якої-небудь артерії при глибокому пораненні; б) поверхневому пораненні;
в) неглибокому пораненні в разі пошкодження судин.
10. Як правильно обробити рану?
а) продезинфікувати рану спиртом і туго зав'язати; б) змочити йодом марлю і накласти на рану; в) обробити рану перекисом водню; г) змастити саму рану йодом.
11. **Антисептичні заходи проводять:**
а) Щоб зменшити кількість мікробів або знищити їх; б) щоб знеболити місце поранення.
12. **Внаслідок опіку з'явилися пухирі. Це опік:** а) I ступеня; б) II ступеня; в) III ступеня.
13. **З метою застосування рослин як ліків, їх збирають, обробляють, сушать. Заборонено:**
а) сушити на протязі (сквозняк); б) сушити на сонці; в) збирати на лісових галявинах; г) збирати біля дороги.
14. **У разі втрати свідомості, потрібно:**
а) дати вдихнути випари нашатирного спирту; б) струснути потерпілого; в) покласти теплий компрес на голову.
15. **Як допомогти при отруєнні газами:** а) припинити дії газу на організм (одягти протигаз), винести потерпілого з осередку і зняти верхній одяг, оскільки він просякнутий газом; б) винести потерпілого з осередку; в) дати пити.
16. **Допомога в разі носової кровотечі:**
а) покласти на спину;
б) у сидячому положенні нахилити голову вперед, холод на перенісся;
в) тампонада з розчином борної кислоти;
г) тампонада з розчином гідроген пероксиду.
17. **Як правильно вибрати місце накладання кровозупиняючого джгута?**
а) вище за рану на 10-15 см; б) нижче за рану на 30 см; в) на 20-25 см нижче за рану; г) на 10-15 см нижче за рану;
18. **На який строк накладають джгута взимку?**
а) на 1 годину;
б) На 1г.30 хв.
в) на 2 години
г) на 2г.30 хв.
19. При відкритому переломі зі зміщенням кісток необхідно:

а) Поправити зсув і накласти шину; б) Поправити зсув і перев'язати; в) Перев'язати рану, не турбуючи перелом, і накласти шину.

20. Перелом це:

а) Руйнування м'яких тканин кісток; б) Тріщини, сколи, переломи ороговілих частин тіла;
в) Тріщини, сколи, роздроблення кісток.

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основна література

1. Білоус Т. Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: «Мрія», 2020. 148 с.
2. Будзин В., Гузій О. Основи медичних знань : навч. посіб. Львів : ЛДУФК, 2018. 148 с.
3. Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій: підручник за ред. М.А. Андрейчина. Тернопіль: ТДМУ, 2015. 320 с.
4. Гишак Т.В. Основи медичних знань та медицини катастроф / Т.В. Гишак, О.В. Долинна. Київ : ПАЛИВОДА А.В., 2003. 140 с.
5. Гострі отруєння грибами: діагностика та невідкладна допомога на догоспітальному етапі : метод. рек. / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П.Л. Шупика МОЗ України, Зозуля І.С., Іващенко О.В., Струк В.Ф. Київ, 2010. 22 с.
6. Григус І. М. Перша медична допомога. І. М. Григус, М. Я. Романишин. Навч. посібник. – Рівне, 2015. 229 с.
7. Григус І. М., Романишин М. Я. Перша медична допомога: навч. посіб. Львів: «Новий Світ-2000», 2017. 176 с.
8. Депутат О.П., Цивільна оборона: Навчальний посібник / О.П. Депутат, І.В. Коваленко, І.С. Мужик; За ред. В.С. Франчука. – Львів: Афіша, 2000. 336 с.
9. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях та медичний захист населення в надзвичайних ситуаціях : Навчальний посібник для підготовки фахівців першого (освітньо-професійного) рівня, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія» (1 курс) (за загальною редакцією Волянського П.Б. та Гринзовського А.М.) / Гринзовський А.М., Волянський П.Б., Калашченко С.І. та ін.]. Київ: ІДУЦЗ, 2018. 216 с.
10. Домедична допомога в умовах надзвичайних ситуацій: (Практичний посібник) Волянський П. Б., Гур'єв С. О., Долгий М. Л., Дрозденко Н. В., Іскра Н. І., Макаренко А. М., Стрюк М. П., Терент'єва А. В. Х.: Панов А. М., Київ. 2016. 151 с.
11. Методичні вказівки до лабораторного заняття «Основи надання першої долікарської допомоги при нещасних випадках» з дисципліни «Безпека життєдіяльності» для студентів усіх форм навчання / Укл.: А.С. Петрищев, М.О. Журавель, В. Т. Рубан, Л.О. Бондаренко. Запоріжжя: ЗНТУ, 2017. 42 с.
12. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 16.06.2014 № 398 «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах».
13. Основи медичних знань та долікарської допомоги: підручник для студентів II-IV рівнів акредитації / І.Я. Федонюк, В.С. Грушко, О.М. Довгань та ін.; за ред. Я. Федонюка, В.С. Грушка. Тернопіль: навчальна книга – Богдан, 2012. 728 с.
14. Пам'ятка працівникам Тернопільського національного технічного університету ім. Івана Пулюя з надання першої медичної допомоги / Укладач А.Л. Надкевич. Тернопіль: ТНТУ, 2010. 20 с.
15. Перша допомога : довідник для населення / Товариство Червоного Хреста України. 2017. 40с.
16. Регеда М. С., Кресюн В. Й., Гайчук І. Г., Франт В. М. Невідкладні стани: навч. посіб. Львів, «Новий Світ-2000», 2018. 354 с.
17. Фізичне виховання: практикум з техніки безпеки / Ю. О. Усачов, В. В. Білецька, Ю. В. Данільченко. Київ : НАУ, 2014. 40 с.

7.2. Допоміжна література

1. Калиниченко Д. О. Збереження та зміцнення здоров'я дітей в умовах сучасних навчальних закладів: проблеми та перспективи: монографія. Суми: ФОП Цьома С.П., 2017. 213 с.
2. Кошеля І. І. Епідеміологія інфаркту міокарда в Україні. Україна. Здоров'я нації. 2020. № 3/1 (61). С. 63-68.
3. Малик Н. В. Профілактика мозкового інсульту в практиці сімейного лікаря. Сучасний стан та перспективи підготовки лікарів-інтернів у Харківському національному

медичному університеті: матеріали 43-ї наук.-метод. конф., присвячена 50-річчю започаткування інтернатури в ХНМУ. Харків: ХНМУ, 2017. С. 72–74.

4. Медицина невідкладних станів: Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / за ред. І. С. Зозулі. Київ : ВСВ «Медицина», 2017. 960 с.

5. Тарасюк В. С. Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги: навч. посіб. Київ: ВСВ «Медицина», 2017. 528 с.

Перша медична допомога. Методична розробка для проведення тренінгу «Надання само- та взаємодопомоги: екстрена реанімація та перша медична допомога» // Безпека життєдіяльності. 2012. № 6. С. 6-10.

Цивільний захист. Класифікація, облік та реєстрація надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру // Безпека життєдіяльності. 2012. № 6. С. 34-39.

7.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL: <http://www.mon.gov.ua>

2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: офіційний сайт
URL:<http://www.nbuv.gov.ua/>

3. Бібліотека Університету Ушинського: офіційний сайт.
URL:<https://library.pdpu.edu.ua>